

24.02.2017

Prof. Dr. Zeynep Ahunbay, “Kültürel ve Tarihi Miras” Alanında Yaptığı Çalışmalarla
16. Vehbi Koç Ödülü’nün Sahibi Oldu

KOÇ HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER M. KOÇ:

**“TARİHİ MİRASI CANSİPERANE KORUMAYA ÇALIŞAN İSİMSİZ
KAHRAMANLARDAN BİRİSİNİ ÖDÜLENDİRİYORUZ.”**

Vehbi Koç Vakfı tarafından, insanların yaşam kalitesinin artırılmasına katkıda bulunan kişi ve kurumları teşvik etmek amacıyla her yıl kültür, eğitim ve sağlık alanlarından birine verilen Vehbi Koç Ödülü, bu yıl kültürel ve tarihi miras alanında ekol oluşturan katkıları ile Prof. Dr. Zeynep Ahunbay’a verildi. Vehbi Koç Ödülü’nün sahibini bulduğu törende konuşan Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ömer M. Koç, “Ne mutlu ki Vakfımız ve Ailemiz gibi başka kişi ve kurumlar da kültürel mirası koruma ve gelecek nesillere aktarma yolunda önemli faaliyetler gerçekleştiriyor. Yüzlerce akademisyen geçmişin izini büyük bir titizlikle sürüyor ve aynı titizlikle belgeliyor. Buna rağmen saygısızca yapılmış restorasyonlar, kültürel ve tarihi mirasın derinliğine ve bütünlüğüne karşı yıkıcı müdahaleler gibi can sıkıcı haberler de duymuyor değiliz. Kendi adına konuşma imkânı olmayan bir abideyi, bir tarihi eseri, çok önemli bir koleksiyonu, bazen bir akademisyen, bazen bir bürokrat, bazen bir vatandaş cansiperane korumaya çalışıyor. Ne yazık ki bu isimsiz kahramanlar her zaman muvaffak olamıyorlar. Bugün Vehbi Koç Ödülü’nü alacak kişi bu isimsiz kahramanlardan birisi. Kendisine haksızlık yaptığımı düşünmeyin. Alanında tüm dünyada tanınan hocamızın adını pek çoğumuz daha önce duymamış olabiliriz” dedi.

Türkiye’nin ilk özel vakfı olarak 48 yıl önce kurulan Vehbi Koç Vakfı’nın her yıl sırasıyla kültür, eğitim ve sağlık alanında verdiği Vehbi Koç Ödülü’nün bu yılki sahibi, Koç Ailesi üyelerinin ve konukların katıldığı törende açıklandı. Vehbi Koç Vakfı Yönetim Kurulu; Prof. Dr. Mehmet Özdoğan’ın başkanlığını yaptığı Seçici Kurul’un önerdiği 3 aday arasından, 16. Vehbi Koç Ödülü’ne, kültürel ve tarihi miras alanındaki çalışmaları ile Prof. Dr. Zeynep Ahunbay’ı lâyık gördü. Arkeolojik alanlardan Osmanlı yapılarına çok geniş bir yelpazede kültür varlıklarının korunması konusunda yaklaşım geliştiren ve bunu restorasyon uygulamalarıyla da örnekleyen Prof. Dr. Zeynep Ahunbay, bu çok yönlü birikimi ve deneyimi ile Türkiye sınırlarının dışındaki Osmanlı yapılarından, mimari koruma biliminin kuramsal tartışmalarına kadar çeşitli konularda Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) ve Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) gibi uluslararası kurumların görüşüne başvurduğu, dünyanın önde gelen koruma uzmanları arasında gösteriliyor.

Prof. Dr. Zeynep Ahunbay, 16. Vehbi Koç Ödülü’nü Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ömer M. Koç’un elinden aldı.

Ömer M. Koç: “Ülkemiz dünyada kültürel miras dendiğinde ilk akla gelen ülkeler arasında gösteriliyor.”

Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ömer M. Koç, İş Sanat Kültür Merkezi’nde gerçekleşen ödül törenindeki konuşmasında, Türkiye’nin tüm dünyada kültürel miras dendiğinde ilk akla gelen ülkeler arasında gösterildiğini ve Anadolu’nun hem doğusunda hem de batısında kadim medeniyetlere ev sahipliği yaptığının altını çizerek, “Selçuklu ve Osmanlı İmparatorlukları da bu toprakları kendi eserleriyle bezemeye devam etmiş. Osmanlı’nın son dönemlerinde, bazen iktisadî, bazen kültürel sebeplerden dolayı bu mirasa tümüyle sahip çıkmakta zorlanmışız. Cumhuriyetin ilk yıllarında bu alanda da önemli gelişmeler sağlanmış, arkeologlar yetiştirilmeye başlanmış, geçmiş medeniyetlerin mirasını korumanın devletin ve vatandaşın bir vazifesi olduğu hususu her vesileyle vurgulanmış” dedi.

Ömer M. Koç: “Koç Ailesi ve Vehbi Koç Vakfı kültürel ve tarihi mirası koruma konusunda üzerine düşeni yapıyor.”

“Bugün sizlere Koç Ailesi ve Vehbi Koç Vakfı olarak bu konuda üzerimize düşeni yaptığımızı büyük bir gururla söyleyebilirim” diyen Ömer M. Koç, konuşmasını şöyle sürdürdü: “1980 yılında açılan ve Türkiye’nin ilk özel müzesi olan Sadberk Hanım Müzesi ile başlayan maceramız önce Rahmi Koç Müzesi, ardından da Pera Müzesi ile çok daha geniş bir kesime hizmet eder hale gelmiştir. Koç Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren Anadolu Medeniyetleri Araştırma Merkezi kısa bir zaman zarfında kendi alanında gerçek bir referans merkezi ve örnek gösterilen kültürel bir müessese olmuştur. Ankara’daki Vehbi Koç Ankara Araştırmaları ve Antalya’daki Suna ve İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Merkezleri vakfımız bünyesinde kurulmuş, gelişmiş ve kısa bir süre önce Koç Üniversitesi bünyesine dâhil olmuşlardır. Her iki kurumumuzun Koç Üniversitesi çatısı altında çok daha önemli başarılar elde edeceğine eminim.”

Ömer M. Koç: “Prof. Dr. Zeynep Ahunbay, alanında tüm dünyada tanınan isimsiz kahramanlarımızdan birisi.”

Ömer M. Koç konuşmasına şöyle devam etti: “Ne mutlu ki Vakfımız ve Ailemiz gibi başka kişi ve kurumlar da kültürel mirası koruma ve gelecek nesillere aktarma yolunda önemli faaliyetler gerçekleştiriyor. Yüzlerce akademisyen geçmişin izini büyük bir titizlikle sürüyor ve aynı titizlikle belgeliyor. Buna rağmen saygısızca yapılmış restorasyonlar, kültürel ve tarihi mirasın derinliğine ve bütünlüğüne karşı yıkıcı müdahaleler gibi can sıkıcı haberler de duymuyor değiliz. Kendi adına konuşma imkânı olmayan bir abideyi, bir tarihi eseri, çok önemli bir koleksiyonu, bazen bir akademisyen, bazen bir bürokrat, bazen bir vatandaş cansiparane korumaya çalışıyor. Ne yazık ki bu isimsiz kahramanlar her zaman muvaffak olamıyorlar. Bugün Vehbi Koç Ödülü’nü alacak kişi bu isimsiz kahramanlardan birisi. Kendisine haksızlık yaptığımı düşünmeyin. Alanında tüm dünyada tanınan hocamızın adını pek çoğumuz daha önce duymamış olabiliriz.”

“Araştırma ve uygulama konularında ilkelere ödünsüz bağlılığıyla bilinen bir bilim insanıdır.”

Ömer M. Koç, konuşmasını Seçici Kurul’un Prof. Dr. Zeynep Ahunbay için yazdığı gerekçeden bir bölümü okuyarak sonlandırdı: “Kendisinin Türkiye’deki eğitim ve kariyer yaşamını uluslararası boyuta taşımasında hem Türkiye koşullarının Cumhuriyet Aydınlanması ile ona sunduğu deneyimin payı vardır, hem de bütün meslektaşlarının teslim ettiği ‘dur durak bilmeyen çalışkanlığı’ etkindir. Araştırma ve uygulama konularında ilkelere ödünsüz bağlılığıyla bilinen bir bilim insanıdır. Evrensel ilkeleri ülkesinde geçerli kılabilmek için mesleki alanda geliştirdiği bu doğrudan ve ödünsüz tavrı ile kuşkusuz yorulmuş ve yıpranmıştır. Ancak aynı ilkeleri, yetiştirdiği çok sayıdaki öğrencisine aktararak yaşatabilmeyi başarmış, başka bir ifade ile çoğalabilmiştir. Kendisinin örnek kariyeri, kültür mirası bilim alanında ekol oluşturan katkıları ve meslek etiğinde bükülmeyen duruşu ile Vehbi Koç Ödülü ile onurlandırılması, kişisel ölçeğin çok üzerinde, tüm mesleki alanlarda ülkenin çok ihtiyacı olan akılcı ve kararlı tavırları da özendircektir.”

Prof. Dr. Zeynep Ahunbay: “Kültür mirası insanlığın mirasıdır.”

16. Vehbi Koç Ödülü’nü alan Prof. Dr. Zeynep Ahunbay hakkında törende kısa bir film de yayınlandı. Prof. Dr. Ahunbay filmde yer alan röportajında, “Vehbi Koç gibi tüm dünyanın tanıdığı çok çalışkan, verimli bir insanın adına düzenlenmiş bir ödülün bana lâıyk görülmesinden onur duydum” derken şöyle devam etti: “Kültür mirası dendiğinde insanlığın mirasından söz ediyoruz. Bu insanlık mirası; Hindistan’da, Peru’da veya Kuzey Kutbu’nda olabilir. Hepsi insanlıktan bir izdir. Kültür mirası için bir çalışma yapmak bir onur. Mesleğimi severek yaptım. Gerçi çok zorluklar da yaşandı. Kayıplar olması da çok üzücü. Birçok anıt savaşta yıkılıyor. Onları ayağa kaldırdığınız zaman da aynı olmuyor. Çatışmalar şu anda da tüm dünyada devam ediyor. Halep Kalesi’nin kapısının yıkıldığını görmek beni çok sarsmıştı. Onun gibi birçok başka önemli anıt birdenbire bir terör örgütü tarafından parçalanabiliyor. Hiçbir insani duygu yok. Kültür mirasını hem insanlara hem de doğaya karşı korumak zorundayız.”

Ödül Gerekçesi ve Prof. Dr. Zeynep Ahunbay Hakkında:

Prof. Dr. Mehmet Özdoğan başkanlığındaki, Prof. Dr. Engin Akyürek, Prof. Dr. Sema Doğan, Prof. Dr. Aslı Özyar, Prof. Dr. Turgut Saner'den oluşan Seçici Kurul tarafından hazırlanan ödül gerekçesi özetle şöyle:

Prof. Dr. Zeynep Ahunbay, arkeolojik alanlardan Osmanlı yapılarına çok geniş bir yelpazede kültür varlıklarının korunması konusunda yaklaşım geliştiren ve bunu restorasyon uygulamalarıyla da örnekleyen bir bilim insanıdır. Dünyanın önde gelen koruma uzmanlarından. Türkiye'de mimarlık mirasının korunmasının sağlam bir bilim disiplini olarak gelişmesinde önder kimliği olan Ahunbay, yetiştirdiği çok sayıda öğrencisiyle de bu alanda kurumsallaşmanın yerleşmesine büyük katkı sağlamıştır.

Günümüzde kültür mirası üzerindeki baskı giderek artarken Zeynep Ahunbay gibi korumaya gönül vermiş uzman bilim insanlarının varlığı daha da önem kazanmaktadır. Baskı büyüktür, korunması gerekenler çoktur ve bu çabanın samimi savunucuları azdır. Ahunbay, kültür mirasının bilimsel esaslar doğrultusunda korunması konusunda tutum, görüş ve uygulamalarıyla yalnızca ülkemizde değil, dünyada saygın bir konum edinmiştir. O, mimari ve arkeolojik koruma alanındaki yılmaz mücadelesini kibar ve sakin kişiliğiyle sürdürmektedir.

Zeynep Ahunbay, Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nde orta ve lise eğitimini almıştır. İstanbul Teknik Üniversitesi'nden yüksek mühendis mimar olarak mezun olan Ahunbay'ın bilimsel kimliği, İTÜ'de mimarlık tarihi ve restorasyon bilim alanlarının birlikte olduğu dönemde biçimlenmiş, böylelikle kariyeri mimarlık tarihi ve koruma/restorasyon uzmanı olarak gelişmiştir. İstanbul'daki Sultan Ahmet Külliyesi'ni konu alan doktora çalışması (1975) bunun erken ve en açıklayıcı örneğidir. Ardından İngiltere – York Üniversitesi'ndeki uzmanlık eğitiminde Side Antik kenti üzerine çalışmış ve bu birikimini Side Apollon Tapınağı'nın restorasyonuna yansıtmıştır.

İstanbul, Edirne, Bursa, Gaziantep, Safranbolu, Tarsus, Samsat, Hasankeyf gibi birçok yerde koruma ve restorasyon çalışmaları yönetmiştir. Ahunbay, İstanbul'da gerçekleştirdiği çok sayıda başarılı restorasyon uygulamasıyla da tanınmaktadır. Özellikle Ayasofya, Zeyrek Kilise Camii (Pantokrator Manastırı Kilisesi), Kara Surlarının Yedikule kesimi gibi projeleri, kentin Bizans dönemi mimari mirasının korunmasına yönelik başarılı uygulamalar olarak uluslararası ölçekte beğeni kazanmıştır. Öte yandan doktora, doçentlik ve profesörlük tezlerini oluşturan Osmanlı dönemi yapılarına ve özellikle Mimar Sinan eserlerine odaklanan akademik ilgisini restorasyon alanında da değerlendirmiş, başta Vakıflar Genel Müdürlüğü olmak üzere çok sayıda kurumun bilimsel danışmanlığını üstlenmiş ve yanlış uygulamaların önüne geçmiştir.

Ahunbay'ın kuramsal yaklaşımı ve mimari koruma çalışmaları, kent ölçeğinden, yapı ve detay ölçeğine, Antik Çağ ve Bizans kültür dönemlerinden Osmanlı döneminin çeşitli evrelerine kadar uzanmaktadır. Ahunbay'ın uluslararası düzeydeki tanınırlığı Türkiye sınırları dışında Halep, Kudüs, Kosova, Yemen gibi Osmanlı yerleşimlerine de yansımış,

görmeli Osmanlı anıtlarının korunması ve restorasyonu konusunda danışmanlık yapmanın yanı sıra bazı uygulama çalışmalarını da üstlenmiştir. Bu bağlamda özellikle Bosna-Hersek Savaşı'nı sonlandıran Dayton Antlaşması gereği kurulan Uluslararası Bosna-Hersek Kültür Mirasının Korunması Komisyonu'na seçilmiş olması önemlidir. Görev yaptığı 8 yıl boyunca aralarında Mostar Köprüsü de olmak üzere ülkenin tüm kültür varlıklarının koruma-restorasyon kararlarının üretilmesinde etkin rol oynamıştır.

Zeynep Ahunbay, 1999-2005 yılları arasında iki dönem üst üste ICOMOS (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi) Türkiye Başkanlığını yürütmüş, UNESCO Dünya Mirası listesine önerilen alanlar için ICOMOS tarafından kurulan "yerinde inceleme heyetlerinde" sıklıkla yer almış ve görüşüne başvurulmuştur. TMMOB Mimarlar Odası'nın mimarlık mirasının korunmasına ilişkin çalışmalarına güçlü akademik destek veren Ahunbay, Europa Nostra Türkiye Birimi ile ülkenin çeşitli yerlerindeki yerel sivil toplum kuruluşlarının kültür varlıklarının korunmasına yönelik çalışma ve eylemliliklerine de destek vermektedir. Türkiye'de akademik çevrelerde mimari koruma alanı çoklukla bir inşa eylemi olarak görülüp bilimsel yayın üretmeye gereken önem verilmezken Ahunbay, pek çok makalenin yanı sıra kitaplar da yayınlamıştır. Türkiye'de mimari koruma eğitiminde temel ders kitabı olarak kullanılan *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon* (1996), *Dünya Mirasında Türkiye* (2006) adlı kitabın İstanbul bölümü, *Cultural Heritage of Turkey* (2009) gibi eserleri bunlara örnektir.

Ahunbay, Türkiye'deki eğitim ve kariyer yaşamını uluslararası boyuta taşımıştır. Bunda, hem Türkiye koşullarının Cumhuriyet Aydınlanması ile ona sunduğu deneyimin payı vardır, hem de bütün meslektaşlarının teslim ettiği 'durak bilmeyen çalışkanlığı' etkindir. Zeynep Ahunbay, araştırma ve uygulama konularında ilkelere ödünsüz bağlılığıyla bilinen bir bilim insanıdır. Evrensel ilkeleri ülkesinde geçerli kılabilmek için mesleki alanda geliştirdiği bu doğrudan ve ödünsüz tavrı ile kuşkusuz yorulmuş ve yıpranmıştır. Ancak aynı ilkeleri, yetiştirdiği çok sayıdaki öğrencisine aktararak yaşatabilmeyi başarmış, başka bir ifade ile "çoğalabilmiştir". Örnek kariyeri, kültür mirası bilim alanında ekol oluşturan katkıları ve meslek etiğinde bükülmeyen duruşu ile Zeynep Ahunbay'ın Vehbi Koç Ödülü ile onurlandırılması, kişisel ölçeğin çok üzerinde, tüm mesleki alanlarda ülkenin çok ihtiyacı olan akılcı ve kararlı tavırları da özendircektir.

Vehbi Koç Vakfı Hakkında:

Türkiye'nin sanayi duayeni merhum Vehbi Koç tarafından 17 Ocak 1969'da kurulan **Vehbi Koç Vakfı**, kuruluşunun 48. yılında Türkiye'ye kazandırdığı onlarca eserin ve on binlerce öğrenciye verdiği desteğin haklı gururunu yaşıyor. **Türkiye'nin ilk özel vakfı** olarak kurulduğu günden itibaren çağdaş ve gelişen bir Türkiye'ye katkı sağlamak amacıyla; **eğitim**, **sağlık** ve **kültür** alanlarında toplumun yaşam kalitesini yükseltecek öncü ve örnek hizmetler sunmaktır. Bugüne kadar Türkiye'ye eğitim sağlık ve kültür alanlarında birçok kurum kazandırmış ve yüzlerce projeye destek vermiş olan Vehbi Koç Vakfı'nın 48 yılda burs vererek destek olduğu öğrenci sayısı 50 bini aştı. Vehbi Koç Vakfı'na ilişkin tüm gelişmeleri www.vkv.org.tr adresinden takip edebilirsiniz.

Vehbi Koç Ödülü hakkında:

2002 yılından bu yana eğitim, sağlık ve kültür alanlarında verilen ve topluma değer katan, örnek olan hizmetleri tanıtmayı ve ödüllendirmeyi amaçlayan **Vehbi Koç Ödülü**, 100.000 dolarlık değeri ile Türkiye’de tesis edilmiş en büyük maddi ödül olma özelliğini taşıyor.

- 2002 yılında kültür alanında yaptığı çalışmalardan dolayı **Topkapı Sarayı Müzesi’ne**,
- 2003 yılında eğitim alanında yaptığı çalışmalardan dolayı **Anne Çocuk Eğitim Vakfı’na** (AÇEV),
- 2004 yılında sağlık alanında **Bilkent Üniversitesi Fen Fakültesi Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü’ne**,
- 2005 yılında kültür alanı edebiyat alt başlığında **Fazıl Hüsnü Dağlarca’ya**,
- 2006 yılında eğitim alanında kariyeri süresince okul öncesi eğitime yaptığı katkılar dolayısı ile dönemin **Sakarya Valisi Nuri Okutan’a**,
- 2007 yılında sağlık alanında DNA Onarımının Moleküler Mekanizmalarının Aydınlatılması ve Biyolojik Saatin Düzenlenmesinde dünya çapında çalışmaları bulunan **Prof. Dr. Aziz Sancar’a**,
- 2008 yılında kültür alanında Marmara Bölgesi tarihöncesi arkeolojisi alanına yaptığı katkılarından dolayı **Prof. Mehmet Özdoğan’a**,
- 2009 yılında eğitim alanında hayat boyu sürdürdüğü başarılı çalışmaları nedeniyle **Prof. Dr. Türkan Saylan’a**,
- 2010 yılında beyin ve damar hastalıkları konusunda uluslararası alanlarda elde ettiği başarılarla **Prof. Dr. Turgay Dalkara’ya**,
- 2011 yılında Türkiye’nin en etkin ve etkili müzik yazarı, müzikolog ve müzik eleştirmeni olarak değerlendirilen **Prof. Dr. Filiz Ali** ile kendisinin kurduğu, genç müzisyenlere ufuk açmakla kalmayıp başarılı bir dönüşüm projesi olarak da yurt içinde ve dışında kendini kanıtlayan, **‘Ayvalık Uluslararası Müzik Akademisi’ne** (AIMA),
- 2012 yılında Siyaset bilimi alanında yüzlerce öğrenci ve akademisyen yetiştiren, “Kadın” ve “Uluslararası Göç” konularında öncü ve örnek çalışmaları ile başarılı bir eğitimci ve ‘Hocaların Hocası’ olarak değerlendirilen **Prof. Dr. Nermin Abadan Unat’a**,
- 2013 yılında buluşları tıp dünyasının metabolik hastalıklara bakış açısını tamamen değiştiren **Prof. Dr. Gökhan Hotamışlıgil’e**,
- 2014 yılında Osmanlı kent ve kültür mimarisini, Osmanlı’da şehir tarihini inceleyen ilk kadın tarihçiler arasında yer alan **Prof. Dr. Zeynep Çelik’e**,
- 2015 yılında Hayatını bilime ve matematiğe adayan, gençlerin matematiğe karşı ilgisini artırmaya yönelik çalışmalarıyla topluma büyük katkı sağlayan **Prof. Dr. Ali Nesin ve Matematik Köyü Projesi’ne**,
- 2016 yılında insan beyniyle ilgili yaptığı çalışmaları nedeniyle **Prof. Dr. Kamil Uğurbil’e** verilmiştir.